

5te Valgtreds (Høgsbro), jeg viger ikke i den Henseende for noget andet Medlem, der har sit Sæde i denne Sal, men jeg troer ikke, at hele den Opfattelse, som den ærede Rigsdagsmand har ytret om disse Forhold, er aldeles rigtig. Det glædede mig dog i den Henseende nu at kunne gribe en Modsigelse mellem den ærede Rigsdagsmands Ytringer idag og dem, han fremkom med under Lovens 1ste Behandling den 15de December; idag yttrede han, at han vilde have disse Midler bevarede, forsaavidt de vare givne til høiere Væreanstalter, men den 15de December sagde han derimod, at han troede, det var godt, om nogle af disse Midler bleve dem berøvede; dette var netop hans egne Ord, at berøve dem nogle af de Midler, som for Øieblikket ere henlagte under disse Anstalter.

Det ærede Medlem sagde, at han troede, at naar man saae hen til den hele Række af store Mænd, der have interesseret sig for Dplysningen her i Landet, lige fra Absalon til Holberg, saa vilde de have haft en stor Medfølelse for det danske Folk, for dets Dplysning i dets Heelhed. Jeg er vistnok enig med ham i, at disse Mænd havde Interesse for det danske Folk i denne Henseende, men de vare ikke heller blinde for, at det danske Folk ikke kan løsrive sig fra alt Sammenhæng og fra nogen Sammenligning med de Folk, der omgive os paa den ene og anden Side.

Naar den ærede Taler saa bestemt vilde fremhæve en Kløft som tilstedeværende mellem forskellige Arter Dannelse, da møder her en Tankegang, der let bliver urigtig, idet nemlig, som det forekommer mig, her en falsk Betragtningssmaade let spiller ind, som man nu for

Tiden har kunnet støde paa saavel her i Salen som udenfor. Jeg anseer det nemlig for en urigtig Betragtningssmaade, naar man gaaer ud fra, at hvert Menneske fødes med eens Anlæg, af Naturen er udrustet, begavet paa selv samme Maade. Dette er en Sætning, der nu snart er 100 Aar gammel, men kun er meget urigtig og meget forstyrrende. Jeg er dog sikker ikke ene i her at antage, at det Modsatte er Tilfældet, at man netop fødes med forskellige Gaver, med forskellige Anlæg, at ikke et Menneske ligner oprindelig aldeles det andet, og at denne Forskjellighed tidt forhindrer, at hvert Menneske, af Mangel paa den for ham skikede Underviisning, bliver til det, han kunde ønske. Det er, fordi jeg troer, at ogsaa Evnens Grad kan være forskellig, at jeg mener, at der ogsaa skal være forskellige Grader i Underviisningen ligesaa vel som forskellige Klasser af Skoler, for at engang ethvert Menneske kunde komme til at udvikle sig i Overensstemmelse med de Anlæg eller Evner, hvorover ingen Lovgivere ere de egentlige Herrere. Man hører, eller har idetmindste ofte nok kunnet høre sige: Det er Skade, at jeg ikke havde Raad til at lade den eller den Søn studere; hvilke Frugter, hvilket Gode vilde ikke det eller det Menneske have kunnet frembringe, naar han i rette Tid havde haft Leilighed til at benytte denne eller hiin Underviisning. Den vilde jeg prise, der her eller udenfor denne Sal kunde fremkomme med Forslag, sigtende til, at de forskellige Anlæg, uden Hensyn til, hvor de fødtes, kunde ledes hen til at faae Afgang til den Udvikling og Underviisning, som egnede sig for dem, men dette er noget heelt Andet end eensidigt at ville begrunde hele Underviisningsvæsenets Indretning paa Hensyn til de af den ærede Rigsdagsmand specielt som folkelige betegnede Skoler.